

Izhaaja ob 4 zjutraj.

Stane celoletno . . . 240 K
mesečno 20
za zased. ozemlje . 360
za inozemstvo . . . 600

Oglasi za vsak mm višine
stolpca (58 mm) . 2 K
mali oglasi do 30 mm
stolpca (58 mm) . 1

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 73

Upravišтво:

Sodna ulica št. 6
Telefon št. 36.

Račun kr. pošt. ček. urada
šte. 11.842.

Ljubljana, 16. junija.

Konstituenta je prišla do najkopičejše točke svoje naloge. Vsi oddelki ustave so v specialni debati že sprejeli razen osmega in trinajstega, ki sta v najtesnejši zvezi in obravnavata vprašanje upravne razdelitve naše države.

Jutri začne zbornica razpravljati o tem problemu. Gre pri tem le za razdelitev na oblasti; glede nižjih samoupravnih okrožij, občin in okrajev, pri strankah ni nasprotij, ali vsaj ne takih, ki bi delale posebne težave.

Tudi glede oblasti nazori strank, ako izvajamo radičevce, v bistvu ne diferirajo tako, da bi bil sporazum nemogoč, kar se tiče samoupravnega dokroga teh edinic. Ustavni načrt gre v tem oziru zelo daleč in prepušča avtonomnemu udeleževanju važne panoge državne uprave. Posli, ki jih določa § 95. ustavnega načrta za samoupravne oblastne skupščine, so tako obsejni, da bodo imele te dovolj dela, da jih vse izvrše in da ima lokalna inicijativa več ko dovolj prilike, da se udeležuje v prid bližnjega okolja.

Ves spor kulminira na vprašanju, kako velike naj bodo te samoupravne oblasti po svojem triumfalnem obsegu in po številu prebivalstva. Za to vprašanje se vodi borba. Naša nesreča pa je, da se ne vodi več stvarno in trezno, ampak da je začela v napačne smeri.

Znamo je, da so predvidevali prvotni ustav. načrti, zlasti Smolčakin in Protičev, pa tudi elaborat ustavne komisije, razdelitev naše države na devet do trinajst pokrajin, ki bi obsegale po en do poldrugi milijon prebivalcev. Pokrajine naj bi se sestavile po gospodarskih, prometnih in geografskih vidikih brez ozira na plemenske težnje in historične meje. Teh tudi Protičev načrt ni poznal in vpošteval. To je treba posebno poudariti, ker so se opozicijske stranke, zlasti klerikale in zajedničarji vedno in vedno sklicevali ravno na Protičeva.

Kakor je bilo soditi po takratnem razpoloženju, so vse stranke več ali manj pristajale na upravno razdelitev uvedenih treh načrtov. Vmes pa je prišla hrvatska politika. Radičevsko samohrvatsvo, negovano in podpirano od oživilnega frankovstva in drugih protidržavnih in protinarodnih elementov, je vnovič razbesnelo od Dunaja in Pešte zasejano protisrbsko mrzino. Onorilo je geslo samostojne, neokrnjene zgodovinske Hrvatske. Deloma iz tradicij, ki igrajo ravno v hrvatski politiki tako veliko vlogo, deloma iz demagogstva, deloma pa tudi iz osebnega razočaranja nekaterih voditeljev, je razvila ta prapor banovinske Hrvatske tudi nekdanja Starčevićeva stranka.

Ta do skrajnosti razvita plemenska gonja pa je vplivala odločilno na vse politično razmišljanje. Jasno je, da je naša komaj ustvarjena domovina izročena propadu, kakor hitro jo prepustimo možnosti plemenskih bojev. Zato je postalo odločilno vprašanje, kako urediti razdelitev države, da se za vedno onemogoči udeleževanje plemenskega separatizma. Tako je padla ideja velikih pokrajin in so nastale oblasti z razmeroma malim obsegom.

Slovenija dolgo časa ni stala v diskusiji. Za enotno Slovenijo kot samoupravno telo so govorili vsi momenti gospodarskega in zemljepisnega značaja in vsi prvotni ustavni načrti so računali z njo. Proti je govoril samo pomislek, da bi imela plemenski značaj. Ker pa je zaigral ta moment po krivdi hrvatskih separatistov in pozneje tudi naših klerikalov tako nesrečno vlogo, smo morali pristati na to, da upoštevamo splošno državno in narodno korist in se radi Hrvatske odpovemo Sloveniji. Situacija se pritrilila do skrajnosti ravno klerikalci, ki so prav po nepotrebnem dvignili geslo tudi slovenskega plemenskega separatizma.

S teh vidikov je treba presojati razpravo, ki začneja jutri v konstituenti.

Konferenca o Barošu

Beograd, 16. junija. Ministrski predsednik Pašić je za dne 17. t. m. sklical konferenco strokovnjakov, da reši vprašanje eksploatacije reškega pristanišča in luke Baroš. Na to konferenco so povabljeni zastopniki trgovinskih in obrtnih zbornic in brodarstvih združenj. Smatra se, da bo g. Pašić v nekaterih dneh odgovoril na interpelacijo zaradi baroške luke in Reke.

KDOR JUGOSLOVAN, TA «MATIC» ČLAN!

Za povečanje oblasti

STALIŠČE SLOVENSKEGA ČLANA V DEMOKRATSKEM KLB. — SLOBODAN JOVANOVIĆ PROTI MALIM OBLASTIM.

Beograd, 16. junija. (Izv.) Demokratski klub je imel dopoldne plenarno sejo, kjer je nadaljeval razpravo o členu 135. ustavnega načrta. Do sporazuma ni prišlo. Vendar je pričakovati odločitve jutri, ko pride v Beograd hrvatski ban dr. Tomljenović. Demokrati iz Slovenije in del hrvatskih demokratov zahtevajo zvišanje maksima števila prebivalcev ene oblasti na en milijon; skupno s hrvatskimi demokrati zahtevajo, da se naloži parlamentu, da kot prvi zakon prinese zakon o ureditvi oblasti, srezov in občin in razdelitvi države na oblasti.

X. in XI. oddelek

ustave sprejeta

KONSTITUANTA ZAČNE RAZPRAVO O RAZDELITVI DRŽAVE NA OBLASTI.

Beograd, 16. junija. (Izv.) Današnja seja konstituenta je bila odprta ob pol 10. dopoldne. Nadaljevala se je debata o XI. poglavju. Prvi je govoril narodni socialist Ivan Deržić, ki je kritiziral člen 120. o vojnih sodiščih in zahteval, da preide pristojnost vojnih sodišč na civilna sodišča.

Radikalec Momčilo Ivanić je izražal svoje začudenje, da se je pri nekaterih poslancih pojavila misel, naj bi se ukini sedanji ustroj naše vojske. Preteklost je dovolj jasno pokazala, da je naša vojska v vseh oziirih pogodila pravo pot. Treba bi jo bilo samo izpopolniti v smislu splošne demokratizacije. Nato je govoril Ivanić o vojnih sodiščih in pozdravljal odredbo, da pridejo razsodbe vojnih sodišč v zadnji stopnji še pred civilno kasacijsko sodišče. Zgovorjal je svoj predlog, da naj navadne prestopke vojakov, in oficirjev sodijo civilna sodišča.

Lazar Grujić je govoril za znižanje vojaške službene dobe. Členu, ki govori, da je vojaška obveznost po odredbi zakona splošna, naj se še doda »a podaljša se največ za 10 mesecev, ako pa dovolijo prilike, se more rok še zmanjšati«. Nato je razpravljal o vojnih sodiščih in predlagal sledeče izpopolnilo: Vojna sodišča sodijo samo v slučaju vojne.

Jakob Kušar (SKS) je naglašal, da je bila njegova skupina prvotno za narodno milico, sedaj pa, ko vidi, koliko sovražnikov ima naša domovina, je za ohranitev sedanjega vojaškega sistema, zniža naj se samo stalni kader in to radi budžeta. Rok za služenje naj traja 3 do 6 mesecev, zasigurajo pa naj se vojakom dopusti za poljska dela in brezplačna vožnja po železnicah. Oni, ki morajo obdelovati zemljo, naj se oproste vojaške obveznosti. Izjavi, da bo glasoval za XI. poglavje.

Demokrat Svetozar Gjorgjević je izjavil, da se pristeva k onim, ki stoje na stališču, da je vojska potrebna. Vojska nam je potrebna še tem bolj, ker je treba imeti vedno pred očmi, da še ni dovršila svoje narodne naloge. Službovalni rok pa naj se zniža na minimum in odpravi slaba administracija in slaba vojna sodišča, da bo armada v vsakem oziru vzorna. Pozdravlja kot korak naprej, da pridejo razsodbe vojnih sodišč v zadnji stopnji še pred kasacijsko sodišče.

Po govoru radikalca Ode Kostića je bila dopoldanska seja zaključena in sklicana prihodnja za popoldne ob 16. uri.

Beograd, 16. junija. (Izv.) Popoldanska seja konstituenta se je pričela ob 16. uri. Prvi je govoril Pavel Angjelić (demokrat), ki je zahteval izpremembo pri členu o vojnem sodišču. Zadržna instanca naj bi bilo kasacijsko sodišče. Dokler more minister, oziroma komandant sodišča premeščati in postopati samovoljno z vojaškimi sodniki, ne bo vladala pravica in potem tudi ni mogoče pritožiti se na kasacijsko sodišče. Pavle Čubrović (demokrat) pravi, da imajo vojne sodnje sedaj kljub dobri volji samo slabe rezultate. Med voljo in civilnim prebivalstvom delajo tako slab vtis, da bi jih bilo treba popraviti. Organizirati jih je treba slično civilnim sodnijam. Predvsem pa jim je treba zagotoviti stalnost in popolno neodvisnost.

Demokrat dr. Angjelinović pravi, da je mogla Srbija svojo vlogo častno izvršiti le zato, ker je imela dobro vojsko. Njej se imamo v prvi vrsti zahvaliti za naše osvobodjenje in ujedinjenje. Neobhodno nam je potrebna za narod-

oblasti. Sedaj nameravani člen 135. pa naj se črta.

Beograd, 16. junija. Današnja »Politika« prinaša na uvodnem mestu kritični članek Slobodana Jovanovića o oblasti in administrativni razdelitvi države. V članku se trdi, da županije na Hrvatskem in okrožja v Srbiji ne bodo mogla izvršiti funkcije, ki jo določa ustava. Ustavni načrt ne določa roka, do kdaj se morajo te oblasti osnovati. Zato smatra g. Jovanović, da mora likvidaciji pokrajinskih uprav takoj slediti organizacija oblastnih uprav.

no eksistenco dobra vojska. Obdani smo od sosedov, ki nas ne navdajajo ravno z zaupanjem. Mirovne pogodbe ne bi imele pobene vrednosti in bi bile za naše sovražnike cunjia papirja, ako za pogodbam ni bila močna garancija topov in bajonetov. Vojno ministrstvo se vse premalo briga za naše vojašnice. V njih so zdravstvene prilike neugodne. Ako bi se brigale vojaške oblasti, da preskrbe vojakom boljše življenje, bi bila situacija mnogo boljša. Ravnanje vojaških oblasti z rezervnimi oficirji je bilo do sedaj zelo neugodno. Pozvani so bili nekateri v dvomesečno vojaško službo in so morali služiti po 4 do 6 mesecev. Treba je, da se uredi administracija naše vojske, da bo narod imel več zaupanja v njo.

Nato je odgovarjal vojni minister general Hadžić na stavljene pomisleke. Pri nas obstoja mešan sistem vojske, ki je imel do sedaj sijajne rezultate, zato ga moramo obdržati. Ta sistem so obdržale tudi sosednje države. Službeni roki so pri nas krajši kot pri kate-remolkoli naših sosedov. Kar se tiče vojnih sodnij, moramo jih obdržati, ker so se izkazale za potrebne. Obdržali sta jih tudi republiki Švica in Francija.

Nato se je prešlo na glasovanje o XI. oddelku ustave, ki je bil sprejet z veliko večino. Proti členu 119. do 123. so glasovali socialisti, republikanci in narodna socijalisti, proti členu 120. in 121. (vojaška sodišča) pa zemljoradniki. Člen 124. (uporaba tuje vojske v naše službi) je bil sprejet soglasno.

Pričela se je potem takoj debata o XII. oddelku ustave, ki določa, pod kakimi pogoji se morejo ustavne določbe spremeniti. Prvi je govoril Hamstajla Omjanović (musliman) proti določbam tega oddelka. Napadal je odredbo, po kateri mora skupščina le s tremi petinami izpremeniti ustavo. Zahteva, da se vrne ta člen ustavnemu odboru, ker bodo sicer v njegovi sedanji stilizaciji glasovali muslimani proti.

St. Pajović (republikanec) je tudi kritiziral XII. oddelek in izjavil, da bodo republikanci glasovali proti njemu. Pravi, da je potreben velikih izprememb in naj se vrne ustavnemu odboru.

Govoril je še Anton Kristan, ki je izjavil, da se kralju ne sme dati pravica, da bi mogel predlagati izpremembo ustave. Zahteva, da se ta oddelek vrne ustavnemu odboru.

Momčilo Ivanić je poudarjal, da se je preveč neenako obravnavalo o tem oddelku parlament in krono. Trdi, da ni pravično, da se za izpreminjevalni predlog zahteva od skupščine tripetinska večina in istočasno daje kralju pravica, predlagati izpremembo. Delal je primere med predležčim ustavnim načrtom in ustavo iz leta 1860.

Minister za konstituenta dr. Trifković je odgovarjal g. Ivaniću in se mu čudi, da dela primere med ustavnim načrtom in ustavo leta 1860. Njegov govor je bil burno pozdravljen.

Za govorom ministra Trifkovića se je glasovalo o XII. oddelku ustave, ki je bil sprejet z veliko večino. Proti celemu oddelku so glasovali republikanci in socialisti, narodna socijalista pa proti členu 126. in 127.

Seja je bila zaključena ob pol 8. zvečer. Prihodnja seja bo jutri dopoldne ob 9. uri. Na dnevnem redu jutrišnje seje je specialna debata o VIII. oddelku (razdelitev države na oblasti).

Boljševiški pokret v Gornji Šleziji

Berlin, 16. junija. »Berliner Tageblatt« poroča iz Bytoma: Od ponedeljka vladajo v pitinskem okrožju doce-la kaotične razmere. Cisto blizu Korfantjevega glavnega stana se je ustanovila rdeča armada. Boljševiški vstajški oddelki zahtevajo od industrijskih uprav in od trgovcev velike vsote ter izsiljujejo že zneske do 20.000 mark. Na večrovih industrijskega ozemlja

vihrajo od davi rdeče zastave. Posamezna ravnanstva so postavili pod diktaturo delavstva.

London, 16. junija. Kakor doznava Reutersjev urad, se položaj v Gornji Šleziji ni izboljšal. Kakor je videti, Poljaki svoje besede glede svojega umika ne bodo držali. Zdi se, da Korfantji nima več vpliva. Posamezne čete zaveznikov so se umaknile.

Pred odločitvijo v avstrijski vladni krizi

Dunaj, 16. junija. (Izv.) Vladna kriza se na Dunaju vedno bolj zamotava. Kriza bo najbrže sedaj stopila v odločilni stadij, ker hoče štajerska krščanska socijalna stranka na vsak način izvesti ljudsko glasovanje. Krščansko-socijalna frakcija na Štajerskem je sklenila postaviti odbor petih članov pod predsedstvom deželnega glavarja dr. Rintelena, ki bo pooblaščen za pogajanja z vodstvom krščansko-socijalne vladne stranke, ali naj se ljudsko glasovanje za priključitev izvede dne 3. julija ali ne. Ko je

ta vest prišla v dunajski parlament, so krščanski socialisti — ali nado, da jim bo mogoče preprečiti svoje štajerske somišljenike in jih odvrniti od njihovega sklepa.

Sedaj pa nastane vprašanje, kaj bo napravila Velenemska stranka, če dunajsko vodstvo krščansko-socijalne stranke prepreči glasovanje na Štajerskem. Govori se, da bodo v tem primeru Velenemci vladni večini odpovedali sodelovanje pri sestavi nove vlade.

Pozdravi osvobojene Dalmacije

Beograd, 16. junija. Predsedništvo centralnega odbora Jugoslovanske Maticе v Beogradu je prelole nastopni brzojavki:

»Šibenik, 14. junija. Solnce svobode greje Šibenik, duša pa ni popolnoma srečna, ker se stotine in tisoči naših bratov in sester ječe v robstvu. Zato Šibenik v najsvetejšem zanosu in z najstrašnejšo zakletvijo pošilja pozdrave Jugoslovanski Matici s trdno obljubo, da ne bo prej našel miru in sreče, dokler se zadnji Srb, Hrvat in Slovenec ne bo vrnil v krilo svete nam svobodne majke domovine, katero homo šele tedaj mogli imenovati veliko in silno, ko bodo z nasiljem oropani naši kraji za vedno zopet samo naši.

Od narodnega sveta šibeniškega okraja:

Predsednik dr. Đuro Smolčić.

»Skrajin, 14. junija. Danes, ko v našem mestu vzhitni gledamo bele orle, vestnike nove in dolgo pričakovane svobode, se s težkim srcem spominjamo neosvobojenih bratov in lepe Istre. Vse njihove bolesti in storenje krivice žive v nas kot žarke iskric, ki bodo ugasnile šele tedaj, ko bodo naši zaslužni bratje postali sestavni del naše ljubljene domovine. Uverjeni smo, da bo znak in pobuda za to junaki Beograda, čigar razvaline dokazujejo doprinese žrtve za narodno vstajenje. Zagotavljam Vam svojo trdno odločnost za delo za navedene ideale. Vam in svojim zarobljenim bratom, posebno pa siroti Istri pošiljamo bratske pozdrave.

Zupan: dr. Kostić.

Pogajanja z Jugoslovanskim klubom

Zagreb, 16. junija. »Jutarnji list« poroča: Vlada je z Jugoslovanskim klubom začela pogajanja in svrha, da se klub povrne v konstituentu. Pogajanja se bodo jutri nadaljevala.

Kako je prišlo do klerikalnega eksoda

Beograd, 16. junija. (Izv.) V Jugoslovanskem klubu je zmagal vpliv hrvatskega dela, ki zahteva pasivno državnuopravno politiko v nasprotju s Slovenci, ki so zastopali pozitivno politiko. Hrvatski klerikalci povdarjajo, na napram Radičevcem in Frankovcem z agitacijo ne morejo uspeti, ako se še nadalje vdeležujejo ustavnega dela v skupščini.

Kaj je z računanjem v dinarjih

Beograd, 16. junija. (Izv.) Kakor doznava vaš dopisnik, je bilo poročilo »Pravde«, da je finančni minister ukazal izključno uporabo dinarske edince v vseh službenih računih namesto krome, netočno. Njegov ukaz se nanaša samo na to, da se bodo v proračunu navajale pregledne postavke v dinarjih namesto v kronah, da bo olajšano primerjanje.

KONČNO GLASOVANJE O USTAVI BO DNE 25. T. M.

Beograd, 16. junija. V parlamentarnih krogih se smatra, da bo ustava končno doglasovana do dne 25. t. m. Vlada in predsedništvo konstituenta sta storila vse potrebno, da bodo prisotni vsi poslanci na oni seji, ko se bo definitivno odglasovala ustava.

IZMISLJENA VEST O IZGONU PEČUJSKEGA ŽUPANA.

Beograd, 16. junija. (Izv.) Naši listi so poročali, da je vladna izgnala pečujkega župana Lindnerja in večje število njegovih prijateljev. Vest je izmišljena.

Načrti madžarskega fin. ministra

Budimpešta, 16. junija. Na seji narodne skupščine je izjavil finančni minister Hegedűs, da glede zmanjšanja breme, soglašajo najodličnejši finančni politiki v tem, da je redukcija obresti prava metoda.

Glede vojnih premoženj bo po izvedbi oddaje premoženja predložil še posebne zakonske predloge in bo vojne dobičke, ki znašajo nad en milijon, še enkrat jako močno obdavčil.

Glede samostojne notne banke je izjavil, da je najvažnejše stališče repariacijske komisije, da zastajati, da se zlahtne kovine, ki naj se nabirajo, ne bodo odvezle. O tem vprašanju bo mogel govoriti šele jeseni in noče odvzeti premoženja popolnoma, kakor se je to zgodilo v Nemčiji. Naglasiti pa mora, da bodo delniške družbe oddale več kakor 20%. Bančne nakaznice se morajo tudi nadalje sprejemati pri zakupu zemlje. Naposled je dejal, da je ravnal kar najvestneje. Uspeh se kaže tudi v tem, da ni bil prisiljen zahtevati gotovine.

ANGLEŠKA MISLIA ZA RUSLIO.

London, 16. jun. V poslanski zbornici je državni podtajnik za zunanje stvari podal izjavo, da odpošlje vlada nemudoma uradno delegacijo na Rusko, ki bo proučevala možnost trgovske zveze med Rusijo in Anglijo.

AMERIŠKI SENAT ODKLONIL MIROVNI SKLEP Z NEMČIJO.

Dunaj, 16. junija. Po brzojavki »Neue Freie Presse« iz Washingtona je senat odklonil resolucijo Porterja, ki jo je sprejela reprezentacijska zbornica, o vzpostavitvi mirovnega stanja z Nemčijo in Avstrijo.

IZ DONAVSKE KOMISIJE.

Pariz, 16. junija. Donavska komisija je sprejela določbo glede ureditve sporov, ki bi mogli nastati pri izvedbi donavskega statuta; prejela je tudi splošne rešodne določbe h konvenciji.

Neodkritosrčnost zaveznikov

Na zadnji seji zavezniške stalne reparacijske komisije so jugoslovanski zastopniki pokrenili debato o sledečem vprašanju: ali se more brez pristanka kraljevine Srbije, Hrvatov in Slovencev izvršiti kakršnakoli izprememba v določbah versalske mirovne pogodbe glede odmere vojne odškodnine.

To vprašanje so stavili naši predstavniki z ozirom na zadnji londonski aranžma, s katerim je vrhovni svet stvarno in bistveno izpremenil, oziroma prežal popolnoma jasne določbe mirovne pogodbe z Nemčijo, a za to izpremembo ni niti vprašal našo vlado, še manj pa dobil njen pristanka. Dotična določba mirovne pogodbe (člen 22, dodatek II. — Reparacije) govori popolnoma jasno, da se more ta dodatek izpremeniti, oziroma dopolniti samo v slučaju soglasnega pristanka vseh vlad, ki imajo svoje zastopnike v reparacijski komisiji.

Naša vlada je zastopana v reparacijski komisiji, njo ni nikdo vprašal, a vrhovni svet je vendarle menjal določbe tega člena mirovne pogodbe.

Značilno za naše odnose z zavezniki je dejstvo, da je reparacijska komisija, — ki je edini odločujoči faktor v vprašanju vojne odškodnine — prekoračila svoj delokrog in sklenila nekaj, v kar ni upravičena, a to je sklenila popolnoma brez vsake pravne podlage, ker ona nima pravice, reševati vprašanj, ki spadajo v delokrog zainteresiranih držav.

Zastopniki velikih sil v reparacijski komisiji so zastopali stališče, da je vrhovni svet pravilno postopal v vprašanju vojne odškodnine in izpremembe določb mirovne pogodbe. Izjavili so celo, da je londonski aranžma glede vojne odškodnine, odnosno znižanje kvote, ki jo mora dati Nemčija Jugoslaviji, pravičen, akotudi na to izpremembo ni pristala Jugoslavija. Sklicujejo se pri tem popolnoma napačno na člen 2. dodatka II., ki govori o potrebnem pristanku naše države v vprašanju izpremembe, ki se tiče vojne odškodnine Avstrije, Madžarske in Bolgarske.

Toda ta razlaga je popolnoma napačna in sofistična, ker se nanasa le na postopanje vprašanja, a ves člen 22. govori le o določbah, ki so veljavne za Nemčijo.

Tega sofizma ne smemo in ne moremo priznati, kot ga ne priznavajo tudi zavezniški sami; značilno je namreč, da o tem svojem stališču niso hoteli objaviti v francoskem in angleškem časopisu nobenega komunikata, ker vedo, da bi vsak pravikar takoj pobil popolnoma nepravilno stališče zastopnikov velesil v reparacijski komisiji.

Naši zastopniki v reparacijski komisiji so vložili proti takemu nazirjanju in razlagi mirovne pogodbe z Nemčijo najenostavnejši protest in izjavili, da bodo izzvali v tem vprašanju javno debato v svetovnem časopisu, ker nikakor ne gre, da bi se varovali od strani zavezniških interesov Nemčije proti državi, ki je toliko pripomogla s svojimi žrtvami za srečen uspeh svetovne vojne in zmago zavezniškega orožja.

Vprašanje luke Baroš

V »Samoupravi« piše minister n. r. dr. Laza Marković o Reki in luki Baroš. Navaja vsa fakta in opisuje ves razvoj, ki ga je doživel to vprašanje od londonskega pakta pa do rapalske pogodbe. Po njegovem mnenju sta samo dve možnosti, da se reši to vprašanje. Prva možnost je ta, da smatramo Reko za izgubljeno in zato dobimo baroško luko, ki nam je zajamčena po rapalski pogodbi.

To bi bil najenostavnejši način likvidacije tega vprašanja. Toda ta rešitev bi nikakor ne bila v političnem, gospodarskem in trgovskem interesu Jugoslavije.

Za Jugoslavijo bi bila najpovoljnejša rešitev po drugem načinu o katerem se zadnje dni mnogo govori in piše v naši javnosti. Treba doseči ureditev skupne administrativne celine v vseh reških lukah. Tako bi Italijani in Rečani soupravljali baroško luko, mi pa reško, pod pogojem, da vsaka stran obdrži suverenost nad teritorijem, ki ji je zajamčen po rapalski pogodbi. Tu ne gre za izgubo luke Baroš; na ta način dobimo mi pravice na Baroš in na Reko.

V zagrebškem »Obzoru« piše o luki Baroš dr. Nikola Andrić: Ako tudi dobimo luko Baroš, ta ne more zadostovati potrebam našega izvoza. Za razširjanje luke potrebujemo ogromen kapital in mnogo časa, česar pa obojega nimamo.

Dokler ne razširimo sušaške luke, moramo zgraditi železniško progo (konzorcij se je že osnoval), ki bo vezala vse primorske luke Bakar, Kraljevico, Crikvenico, Selce, Novi in Senj. Vse te luke so dosti velike, da se morejo v njih izkreati in vkreati vsaj trije večji parobrodi dnevno. Ta pristanišča bi torej mogla sprejeti vsaj trikrat več parobrodov, nego baroška luka.

Ako ostanemo samo v baroški luki, tedaj bi se z našim Primorjem zgodilo ono isto, kar se mu je godilo v madžarskih dnevih, ko so Madžari zane-

marjali Primorje, da bi ne škodovali Reki. Toda mi Jugoslavlani ne moremo imeti danes do Reke in njenih Italijanov prav nobenega usmiljenja. Srajca je bližja nego sukna, to bodo Rečani razumeli tudi sami, prišli bodo k nam z razprostrtimi rokami in takrat bodo naši.

Ako tudi dobimo baroško luko, od tega ne bodo imeli koristi Sušačani, ampak Rečani. Sušak je premajhen, ves denar bi šel na Reko, v par letih bi nam Reka vzela več denarja, nego bi stala gori omenjena primorska železnica. Ako pa izgubimo Baroš, se ne moremo obotavljati niti trenutke z izdavo te proge, in v petih letih je Reka naša.

O baroškem pristanšču se zadnje dni piše po vseh naših in tujih listih, zastopajo se najrazličnejša mnenja in stališča, stavljajo se vsi mogoči predlogi, vrše se pogajanja med našo in italijansko vlado, toda vprašanje še vedno ni razrešeno.

Italijani zavlačujejo z veliko spretnostjo ta pogajanja, podpirajo jih naši »desidentisti«, na katere se vedno sklicuje italijansko novinstvo, ko tolaži javnost, češ, razmere v Jugoslaviji so take, da bomo lahko prav kmalu dosegli vse, kar bomo hoteli.

Preporod sovjetske Rusije

»Golos Rossija«, glasilo ruskih beguncev v Berlinu javlja, da se je konec minulega tedna vršil v Moskvi pod predsedstvom Rukova kongres delavcev tekstilne in lanene industrije, katerega so se udeležili ravnatelji raznih tvorniških podjetij iz Moskve in Voznesenska.

Te konference se je udeležil tudi Lenin, ki je ob tej priliki govoril:

»Po Moskvi se širijo precej čudne vesti, ki si med seboj nasprotujejo in govore o vzpostavitvi zasebne industrije in o nasprotjih v svetu ljudskih komisarjev o tem vprašanju. Te vesti so neresnične. Svet ljudskih komisarjev nikakor ne nasprotuje takim poskusom, svet vsa celo prosi, da mu pomagata in vsi skupaj pri dvigavanju narodne industrije, katero so uničili državljanske vojne in dela neodgovornih elementov, ki jih na žalost imamo tudi v komunističnih vrstah.

Priznati moram, da je bilo med nami mnogo teoretikov, ki so bili s svojimi nazori jako daleč in realnega življenja; ki so hoteli vsaki stvari z nepremišljenimi koraki na konec in hoteli že prvi dan razsekati gordijske voze s sekiro. Fantasti se nikdar niso znali in se tudi ne bodo znali prilagoditi realnim zahtevam življenja, a to dejstvo in bridke skušnje z delom takih ljudi so dovedle našo industrijo na rob prepada.

Sedaj so se pa iztreznili in predramili tudi ti idealisti iz sanj, razumeli so negativno stran svojega dela in popustili. Jaz, ki me vi vsi kot nekomunisti prezirate, sem prevzel nalogo, da posredujem med svetom ljudskih komisarjev in vami, ki hočete dvigniti rusko narodno industrijo na lastne noge. Bodite prepričani, da vam bom šel povsod na roko, da se bom oziral na vse vaše zahteve in vam pomagal kjer koli bom mogel.

Tudi ta govor Ljeninga je nov dokaz notranjega preporeda komunizma, ki se vedno bolj in bolj obrača od fraz in demagožstva in prihaja k pozitivnemu delu. — Ljening je sicer govoril o narodni industriji, ali razumljivo je, da je ta narodna industrija istovetna z zasebno industrijo.

Dragoceno je v ti Ljeningovi izjavi priznanje, da sta teoretiziranje in nesposobnost voditeljev komunizma kriva sedanjega obupnega socialnega stanja v Rusiji. Voditelji komunizma so spoznali, da se z besedami in boljševiškim programi ne more delati ni živel, ker potrebno je pozitivno delo.

Po svetu

— Čehoslovaško brodovje na Donavi. Prvi čehoslovaški parobrod je že odplul iz budimpeštanske ladjedelnice. Čehoslovaška vlada je naročila v Budimpešti še štiri velike parobrode in se pogaja z Jugoslavijo in Romunijo glede gradnje velikih čehoslovaških skladišč in agencij v Jugoslaviji in Romuniji.

— Češko-poljsko zblizanje. V poljskem časopisu je opaziti v zadnjem času veliko izpremembo. Izginili so iz novinstva oni besni in strastni napadi na čehoslovaško republiko, pojavljajo se članki uglednih poljskih politikov, državnikov in duševnih delavcev, ki zastopajo odločno idejo zblizanja med čehoslovaško republiko in Poljsko. Čehoslovaški listi ugotavljajo za pomirljivi ton poljske javnosti in dostavljajo, da je to posledica prizadevanj romunskega zunanjega ministra Take Jonesea in zaključenih vojnih in političnih konvencij med Čehoslovaško, Romunijo in Jugoslavijo. Poljska republika bo mogla vršiti svojo veliko vlogo na evropskem vzhodu samo takrat, ako se kar najožje nasloni na svoje sosednje države, ker jo ž njimi vežejo isti politični in gospodarski interesi.

— Korfanti in sovjetska vlada. Iz Berlina se poroča, da je v vprašanju

Gornje Slezijske mogoče velik preobrat. Korfanti je imel že več tajnih razgovorov z zastopniki sovjetske vlade. Da se prikrije prava smer ustaškega pokreta, se namerava ta maskirati z boljševiško akcijo. Nemško novinstvo nujno poziva zavezniške, da je prišel skrajni čas za rešitev tega vprašanja, ki dobiva s svojimi boljševiški tendencami vedno in vedno večje komplicacije, ki bi v svojem razvoju ne ogrozile samo Nemčije, ampak tudi ves zapad.

— Venizelos — generalni tajnik Lige narodov. Iz Zeneve se poroča, da je Venizelos sprejel ponudbo za mesto glavnega tajnika lige narodov, ki so mu jo ponudili zastopniki velesil.

— Volitve v III. internacionalo. Po poročilih iz Pariza vlada na kongresu III. internacionala v Moskvi veliko nerazpoloženje proti Zinovjevu, kot predsedniku in je skoraj gotovo, da ne bo izvoljen na to mesto. Kot njegov naslednik prihaja v prvi vrsti v poštev Buharin. Za predsednika zapadne sekcije III. internacionala bo izbran bivši francoski kapitan Sadoul.

— Nova turška vlada. Veliki vezir Teufik paša je takole sestavil novi turški kabinet: Zunanje ministrstvo maršal Izet paša, notranje ministrstvo in uk Ali Riza paša, mornarico maršal Salih paša, trgovino in poljedelstvo Sela beg, finance (provizorično) Husein — Kiazim beg.

— Pred novo grško ofenzivo v Mali Aziji. Iz Carigrada poročajo: Po zadnjih poročilih s fronte so pričeli Grki z živahnim poizvedovanjem na vsji fronti. Posameznosti o operacijah še niso došle.

— Aretiran milijonski slepar. Kakor poročajo dunajski listi, je dunajska policija aretirala na Dunaju bivačega bankirja Rudolfa Müllerja in njegovo ženo, ki sta stanovala v tukajšnjem tujskem penzionatu. Kakor govore, gre za osumljenje goljufije v znesku 9 milijonov kron.

Politične beležke

— K Trumbičevi interpelaciji o luki Baroš. Interpelacija poslanca Trumbića o vprašanju baroške luke, ki se je o nji govorilo že delj časa v političnih krogih, je vzbudila, kakor se nam iz Beograda poroča, splošno zanimanje. Kot bivši minister zunanji zadev in član naše mirovne delegacije, je vodil dr. Trumbić vsa pogajanja z Italijo, poznal je kot predsednik Jugoslovanskega odbora razpoloženje v vseh zavezniških kabinetih, bil je član naše delegacije v Rapallu in sedaj edini še živeč podpisnik rapalske pogodbe. Torej mora biti dr. Trumbić o vsi zadevi, oziroma o predzgodovini tega vprašanja najtočnejše informiran. Kak namen je hotel, oziroma hoče doseči dr. Trumbić s svojo interpelacijo, ki bi ji najboljše in najtočnejše mogel odgovoriti v vseh poednostih sam, se ne more ugotoviti, ali vsebina interpelacije izgleda na prvi pogled malo preveč demagoška. Politični krogi z zanimanjem pričakujejo odgovora predsednika vlade na to interpelacijo. Ker je vsaka petkova seja določena za odgovore na interpelacije, bo Pašić bržkone že jutri odgovoril tudi na Trumbičevo interpelacijo, o kateri se bo gotovo razvila obširna debata.

— Radič in Sokoli. Mariborska »Straža« ugotavlja s škodoželjnim veseljem, da so Stjepanu Radiču čestitali ob njegovi petdesetletnici tudi zastopniki Sokolov. Zafkriljivo sprašuje, kaj pač bodo poredili k temu demokrati. »Stražini« radovednosti prav lahko ustrezemo. Res je, da so bili med Radičevimi grlatulanti tudi ljudje v sokolskem kroju. So pa to frankoveci in drugi separatisti, ki so se izločili iz jugoslovanskega sokolstva in z nasiljem okupirali društvo »Hrvatski Sokol« v Zagrebu. Da velika večina sokolstva tudi v zagrebški okolici ne odobrava njihovega postopanja, je pokazal eljajen zlet zagrebške sokolske župe, ki so se ga kljub besnemu javnemu in prikritemu hujskarjenju frankovcev in radičevcev udeležila razven treh v obilnem številu vsa sokolska društva iz območja zagrebške župe.

— Vojvodinski Nemci. Včeraj smo poročali o zborovanju nemškega Kulturnega za Vojvodino. Govori in sklepi tega zborovanja vojvodinskih Nemcev so jako zanimivi, ker nudijo dokaz, da ti res pravi Nemci povsem drugače sodijo o naši državi nego naši »Nemci« pa tudi razni naši avtonomisti. Kot primer tega navajamo govor voditelja banatskih Nemcev inž. Reinholda Haegena, ki je rekal: »Ako nismo imeli dosedaj svojih šol, smo krivi mi sami, ker nismo imeli dovolj poguma, da zastopamo svoje interese in zahtevamo od Madžarov svojih pravil. Mi sedaj od Jugoslavije zahtevamo vse, a od Madžarov si nismo upali iskati in zahtevati ničesar. Madžari so v nas silo ubijali narodno misel in zavest, in da so oni danes še naši gospodarji, mi se ne bi mogli nikdar sestati na zborovanju Kulturnega. Jugoslavija nam je dala mnogo; ona nas ne misli duševno in telesno podjarmiti, ona nas ne misli raznaroditi! Sbi ljubijo svobodo, ker jo vedo ceniti, saj so se borili veko in veko zanjo in jo plačali s svojo krvjo. Toda čez noč se ne da storiti vsega. Tudi mi moramo de-

laš, boriti se in živovati mnogo! Mi se nismo brigali za svoje šolstvo, pustili smo ga Madžarom, da so nam ga pomadžarili, a Jugoslavija je mnogo tolerantnejša, ona nam daje naše šole! Prekinimo s tradicijami, vrzimo od sebe one neumestne ideje, ki računajo na nekake izpremembe, vzgajamo se v novem državnem duhu. Bodimo dobri državljani in dobri patrijoti v naši novi državi in domovini, ker samo tako nam je zagotovljena bodočnost!«

— Jugoslovansko-bolgarsko zblizanje. Pariško novinstvo se bavi obširno s poskusi jugoslovansko-bolgarskega zblizanja. »Temps« pravi: Beograjski sestanek med Pašičem in Dimitrovom znači izhodno točko nove balkanske orientacije. Prepričani smo, da bomo kmalu v političnem življenju na Balkanu zapazili prve pojave splošnega zblizanja med obema narodoma. Francija bo prva, ki bo od srca pozdravila novo stanje na Balkanu. — »L'Ere Nouvelle« piše: Brez iskrenega prijateljstva med kraljevino Srbijo, Hrvatov in Slovencev ter Bolgarijo ne pride nikdar do trajnega mira južno od Donave. Vlada gospoda Stambolijskega je uvidela, da je bodočnost Bolgarije po težkem porazu mogoča samo potom zblizanja z Jugoslavijo.

Prosveča

Mariborsko gledališče. Gdč. Slavica Mezgečeva ima dne 18. t. m. svoj častni večer in nastopi v operci »Bocaccio« y glavni vlogi.

»Savremeni«, znana literarna in umetniška revija v Zagrebu, ki je pred par leti prenehala izhajati, bo začela, kakor se nam poroča, s prihodnjim mesecem zopet izhajati. »Savremeni« bo izdajala Cirilo-Metodska knjižara v Zagrebu kot zbornik na najfinšem umetniškem papirju in z bogatimi ilustracijami. V teku tega leta bodo izšle štiri knjige; vsaka po osem tiskanih pol velikega formata. Naročnina za tekoče leto znaša 400 kron; poslati jo je treba na gori omenjeno knjižarno v Zagrebu, Preradovičev trg 4.

Sokolski vestnik

Zlet v Osijek. Vse slovenske sokolske župe pozivljemo, da javijo najkasneje do dne 20. t. m. brojavno udeležbo za zlet v Osijek, da vemo pripraviti zadostno število vozov za posebni vlak. S posebnim vlakom se vozijo samo pravočasno prijavljeni udeležniki; kdor ni javljen do dne 20. t. m., se mora voziti z navadnim vlakom, za katerega pa veljajo tudi polovične vozne cene s sokolsko legitimacijo. Župe naj pazijo, da to pravilno uredijo in razjasnijo svojim članom. Društva ob progi Novo mesto-Karlovac se vozijo s posebnim vlakom, ki odhaja iz Zagreba dne 26. junija ob 8.20. Ta vlak ima zvezo z rednim vlakom, ki odhaja iz Novega mesta ob 1.51. Članice, ki ne nastopijo v telovadnem kroju, prosimo, da se udeležijo zleta po možnosti v narodnih nošah. — Savezno starišinstvo.

Ljubljanski »Sokol« naznanja svojemu članstvu, da je društveni sluga končal s pobiranjem članarine za prvo polletje leta 1921. Del plačilnih listov še ni plačan vplivb temu, da se je skušalo članarino večkrat terjati. Drugi del plačilnih listov pa je bil nedostavljen, ker so nekateri člani in članice izpremenili bivališče, odnosno stanovanje, ne da bi društvo naznanilo spremembo. Prosimo v zadele članstvo, da plača članarino v dobi od 15. do 22. junija med 6. in pol 8. uro zvečer v oddelku sobi Narodnega doma. V slučaju, da v tem roku članarino ne bo poravnana, oziroma društvo ne dosepe pismena pojasnila, se bo v zmislu društvenih pravil v poštev prihajalo članstvo smatrato kot odstopivše, ter črtalo iz članskega imenika. Zajedno se v navedenem času izdajajo tudi savezne legitimacije in znaki.

Sokolsko društvo v viski priredi v nedeljo dne 19. junija t. l. ob 3. uri popoldne javno telovadbo na prostoru vojaškega letališča v Siski. — Ob 6. uri popoldne veselica na »Bellevue«. Godba dravske divizijske oblasti pod vodstvom gospoda kapelnika dr. Čerina.

Sport in turistika

Prvenstvene nogometne tekme dne 19. t. m. (Službena objava LNP.) Na prostoru »Sparta« ob 16. uri »Sparta« Akademik, sodnik g. Hus, ob 9. uri »Svoboda« rez. »Jadrans« rez., sodnik g. Kopic. — Prvotno za 19. t. m. določene tekme se iz finančnih razlogov prelože na 26. t. m. Razen tega igra dne 26. t. m. »Svoboda« rez. proti »Primorju« rez.

PLANINSKE KOČE SPD.

Slovensko planinsko društvo naznanja, da se otvorijo dne 19. t. m. na novo štiri planinske koče, in sicer:

Kamniška koča 1800 m — na Kamniškem sedlu;

Colzova koča 1800 m — na Kokrskem sedlu;

Koča na Veliki planini 1668 m — nad Kamnikom;

Prešernova koča 2198 m — na Stolu.

Vse Triglavске koče pa se bodo otvorile dne 28. t. m. Poleg zgoraj imenovanih koč so do sedaj v oskrbi že tudi: Jeseniška koča pod Golici, Kadilnikova koča vrh Golice, Valazarjeva koča pod

Stolom, Turist-hotel, »Aljažev dom« v Vratih in Turist-hotel »Zlatorog« in Grandhotel »Sv. Janez« ob Bohinjskem jezeru.

Podružnica SPD. Litijski priredi v nedeljo dne 19. junija prvi zlet na Kurn. Vabilo se zlasti planinci Zagorjani. Odhod s prvim jutranjim vlakom ob 6. uri iz Litijske do Zagorja. Na kolodvoru sestanek z Zagorjani, potem skupen odhod na Kurn.

Porotno sodišče

Ljubljana, 16. junija.

Današnje porotne razprave so bile pestra reminiscenca na predstoletne rokovanja, na drznega Dimeža in njegove rokomavhe. Po svetovni vojni, posebno leta 1919., se je v Vevčah, Zalogu in ljubljanski okolici organizirala močna rokovnjska tolpa, ki je razkošno in veselo živela samo od vlovov in tatvin in ima na vesti nad 50 zločinov te vrste. Glavni rokomavci Andrej Rant, Matevž in Jakob Ris ter Ivan Jančar so že za več let spravljani pod ključ; njih zvesti molikanci: Anton Rant, Rafael Kosmač, Rudolf Gostinčar, France Tome in France Kožuh pa so danes prešli plačilo. Samo najdrznější, Marlin Gostinčar, je utekel roki pravice z begom v Ameriko.

DRZNA TATVINA USNJA

Prav na kinematografski način so rokomavci Rudolf Gostinčar, France Kožuh in France Tome izvedli v tovrnem vlaknu na progi Litijska-Ljubljana veliko tatvino usnja. Dne 26. novembra lanskega leta je tovarnar Franc Knaflič iz Smartnega pri Litijski odposlal proti Ljubljani voz usnja na razne trgovce. Z istim vlakom pa so se v osebnem vozu vozili omenjeni rokomavci. Med vožnjo od Laz do Zaloga je vdril v zaprti voz Rudolf Gostinčar ter ter štiri bale usnja pometal ven na progo. V Zalogu je trojica izstopila ter šla usnje pobirat, nekar so ga skrili v neko šupo. Drugi dan je Gostinčar usnje prodal Francu Čeretu v Mostah za približno 12.000 kron. Južna železnica je morala tovarnarju Knafliču povrniti šodo v znesku 47.965 kron 90 vin.

Po kratki razpravi so porotniki soglasno potrdili krivdo tatvine nad 4000 K. Obsojeni so bili: Rudolf Gostinčar na 10 let, France Kožuh in France Tome na vsak na dve leti težke ječe. Pri zadnjih dveh se je vpoštevala sedanja kazen petih let.

ZADNJI ROKOVNJACI.

Pri nadaljnji porotni razpravi sta bila danes obsojena: Rafael Kosmač, Idrličan, na dve leti težke ječe in Anton Rant, Čevljari v Vevčah, na pet let težke ječe. Zadnja dva sta člana rokovnjske družbe iz vevške okolice, Kosmač je bil udeležen pri vlovu in tatvini v gostilno Omanove v Vevčah, od kočer so rokomavci odnesli mnogo mesa, zlatnine in dvoje koles v vrednosti 2405 kron in dalje pri vlovu v hišo Marije Kraljeve na Deričevem, kjer je bilo ukradeno razno blago za 7520 kron. — Velik hrust Anton Rant je bil udeležen vru tega tudi pri velikem vlovu v trgovino Uršule Lavrič v Novi vasi na Biokar, kjer so rokomavci trgovino popolnoma oplenili in odnesli za 21.538 kron raznega manufakturnega blaga, katero so potem skrili v gozdu. Dalje je Rant ukradel Ani Turšič v Begunjah pri Cerklju razno blago, vredno 2900 kron. Za uslug, ker je rokomavce vozil do Ljubljane, je Rant pozneje okradel še kmetu Suhadolnika na Jezerni pri Preserju. Odnesel mu je za 2906 kron raznega blaga in zlatnine.

REKVIZICIJA SVILE.

Mešetar Aleksander Sabec iz Bača na Notranjskem je bil veriznik. Vkljub temu se je tega naslova odločno branil. Na današnji popoldanski razpravi, pri kateri se je na dolgo in široko zagovarjal zaradi »rekvizicije« velike košare svile in zobnega kavčuga v skupni vrednosti 110 tisoč kron. Košara je bila shranjena pri trgovcu Volti in last tržanskega trgovca Defranceschija. To košaro je meseca novembra 1919. leta »rekviziral« Sabec z vojaško patruljo. Razprava je bila preložena, ker ni prišla glavna priča.

S tem so bile končane sedanje porotne razprave. Jesenska porota bo krajša, ker je pričakovati, da bodo zneski glede kvalifikacije lastniških deliktov znatno zvišani. Pred jesensko poroto pa pridejo ljubljanski dolarski princ in bo razprava trajala več dni.

Maribor, 15. junija.

Tukajšnje porotno sodišče je obravnavalo danes bestialni umor, ki ga je izvršil komaj 17letni Ambroz Malek iz Seje pri Sv. Lenartu v Slovenskih gorah na svoji ljubici Mariji Brandstätter. Ker je bil Malek na slabem glasu, so se stari Brandstätterjeve protivili tej zvezi. Razmerje pa ni oslalo brez posledic. Vkljub temu je Malek začel novo ljubavno razmerje z Antonijo Murko. Ker so mu vadšani očitali njegovo ravnanje je Malek sklenil umoriti svojo prejšnjo ljubico Marijo Brandstätter. Porobil je za to priliko, ko je vedel, da je sama doma. Dekle ga je pogostilo in ga potem spremilo do bližnjega gozda, kjer jo je z robcem zadel in vrgel truplo v neko mlako, kjer so jo šele tretji dan našli pasanti. Morilec je šel potem v gostilno, kjer je popival in plačeval za pijačo tudi drugim z razmerjem umorjenke. Pred sodiščem je delanje priznal in s ciničnim posmehom demonstriral, kako je izvršil umor. Porotniki so ga soglasno spoznali za krivega, nakaar ga je sodni dvor obsodil na devet let težke ječe. Malek je obsodbo s posmehom vzel na znanje.

SLOŽNO DELO SPASI NAROD, ZATO BODIMO SLOŽNI V DELU ZA JUGOSLOVENSKO MATICO!

Ljubljana, 16. junija.

* **Gosp. minister Ivan Hribar**, naš poslanik v Pragi, nam sporoča, da se nahaja že od 21. maja v Karlovih varih in da je torej naša vest, ki smo jo posneli po beograjskih listih, netočna. Gre očividno za kako pomoto ali zamjenjavo.

* **Sprejem pri deželni predsedniku**. Velede seje deželne vlade odpade v soboto dne 18. junija sprejemni dan pri predsedniku deželne vlade.

* **Imenovanje v državni službi**. Dr. Herbert Kartin, bivši sodni kapetan II. razreda, je sprejet v službo konceptnih uradnikov politične uprave za Slovenijo za provizornega okrajnega komisarja ter dodeljen okrajnemu glavarstvu v Ptuj. Provizorni vladni konceptist pri okrajnem glavarstvu v Krškem dr. Leon Gozani je imenovan za provizornega kotarskega komisarja pri pokrajinski vladni za Dalmacijo v Splitu. — Josip Bajc, strokovni podčastnik I. razreda pri evidenčnem in informativnem uradu za mornarico v Ljubljani, in Valentin Flis, orožniški narednik v Litiji, sta imenovana za kancelista pri poverjenstvu za uk in bogočastje v Ljubljani.

* **Brezvestnost klerikalne gonje proti Srbom**. Pred nekaj dnevi smo poročali, da je bil poštni uradnik Simončič, ki je vozil poštni ambulančni voz med Beogradom in Ljubljano, v Beogradu arretiran in izročen sodišču zaradi osumljenja velikih aleparij v uradu. Simončič je bil že v mimnem času kot poštni oficijant pri sv. Luciji na Goriskem zaradi defraudacij suspendiran, po prevratu pa po milosti zopet sprejet v državno službo. Klerikaleci so seveda tudi aretacijo Simončiča porabili za gonjo proti Srbom. Njihovo v Novem mestu izhajajoče glasilo «Sedanost» prinaša namreč o tej stvari sledečo notico: «Umor ali kaj? Poštni uradnik Ivan Simončič se že daleč časa pogreša. Že v prvi polovici pr. m. je odšel službeno v Beograd. Vselej izvajajočega obnašanja neke ženske si je Simončič mimogrede na ulici dovolil nedolžno opazko. To je nekoga takole pogrelo, da je Simončiču sledil. Zvečer je Simončič se večerjati v gostilni «Triglav» nato pa ga ni videl nikdo več. Taki slučaj v Beogradu niso novi. Celo dva slovenska poslanca sta bila lani napadena. Govorci se, da so na malem Kalimegdanu v Beogradu našli nedavno zakopanih več slovenskih trupel. In centralisti hočejo tamonje razmere presaditi tudi v naše kraje! Slovensko in hrvatsko ljudstvo tega ne bo dopustilo nikdar! — S takimi in enakimi brezvestnimi sredstvi delujejo klerikaleci na zgradbi naše države. Potem imajo pa še drzno čelo izdajati na ljudstvo manifeste, v katerem trdijo, da stoje na stališču «narodnega edinstva».

* **Kdo ruši ugled države?** Današnja «Jugoslavija» prinaša pod tem daleko sežirnim naslovom poročilo o malenkostni stanovanjski aferi v Mariboru, zaradi katere z malo izbranimi izrazi obdelava poverjenstvo za socialno skrb, češ da je ono krivo, ker ni neki Knaflič dobil Royevih poslovnih prostorov. Poroča se nam, da je bila «Jugoslavija» zopet enkrat mistificirana. Tozadevno njeno poročilo je zlagano in resnica je ravno nasprotna od tega, kar piše «Jugoslavija». Baš Knafliču je poverjenstvo ugodilo in ne Royu. Ako bi «Jugoslavija» ne prinašala samih lažljivih poročil o stanovanjskih zadevah, bi to moralo celo njenemu ugledu ne škodovalo.

* **Vihotapljanje radičevstva na Stajersko**. Iz Rogatec nam pišejo: V selu Druškovce, občina Hum na Sotli na Hrvatskem obstoja seljačka zadruga kot posojilnica. Vsi člani načelstva so radičevi in stanujejo na Hrvatskem. Nedavno tega je zadruga raztegnila svoj dekelog tudi v Rogatec in sosednje občine in je že registrirana od celjskega okrožnega sodišča s sedežem v Rogatec. Poleg dosedanjih radičevskih odbornikov je prevzel v načelstvo tudi Konrad Tepež, posestnik v Cestah pri Rogatcu, ki je bil kot socialista izvoljen v rogaški občinski odbor. Svoje prostore bo imela posojilnica v gostilni Brezinec, ali pa pri sedlarju Peru. Kakor razvidno, hoče Radič pod gospodarsko krinko širiti tudi med Slovenci svoje ideje, kakor je to napovedal o priliki zadnje skupščine na Humu. Merodajni krogi naj temu gibanju vsekakor posvetijo vso pozornost. Značilno je, da se družijo z radičevci rogaški socialni demokrati, ali pravilno nenaškatariji.

* **Spovednik kot protisokolski agitator med mladino**. Iz Celja nam javljajo, da je o priliki zadnje gimnazijske spovedi neki lazarist zahteval od dijakin, da izstopijo iz Sokola in si naroče znani pamflet «Ajmo mi Sokola». Ker so ga dijakinje zavrnile, jim ni dal odveta. Radovedni smo, ako se s takim postopanjem spovednika strinjata tudi oba gimnazijska kateheta. Ako se, potem znata pač doživeti, da bomo starši prisiljeni, da svojih otrok sploh ne bomo puščali več k spovedi, kamor najmanj spada politika.

* **Politika v umetnosti**. V mariborskem slovenskem gledališču se uprizar izvirna slovenska drama «Čiče-ljica Pavla», ki jo je napisal dr. Remic. «Straža» objavlja ob tej priliki poziv na svoje somišljenike, naj se predstave udeležijo v obilnem številu in dajo duška svojemu navdušenju za umetnost. Pisatelj Remic je namreč — klerikalec!

* **Župnik Klekl — svoboden**. Iz Budimpešte poročajo, da je madžarska vlada izročila jugoslovanskemu generalnemu konzulatu v Budimpešti župnika Klekla iz Prekmurja, ki je bil skoro dve leti interniran na Madžarskem. Klekla so aretirali pred dvema letoma v Budimpešti kot jugoslovanskega špijona, bil je eno leto v ječi brez preiskave in zaslišanja. Ko je prišel pred vojno sodišče, so ga oprostili, a zadrževali skoro celo leto v internaciji. Po energični intervenciji našega konzula v Budimpešti, so ga Madžari sedaj izpustili.

* **Nemški teror na Stajerskem**. Preljeli smo naslednje obvestilo: Promet na železniški progi Spilje — Ljutomer se valed terorja «Bauernbunda» s 15. t. m. ne more otvoriti.

* **Veliko špijonažo so odkrili** v Dolnji Lendavi. Pokradeno je bilo več vojaških mobilizacijskih aktov in prenosnih na Madžarsko. Več oseb obojega spola je že pod ključem.

* **Novi drobiž po 25 par = 1 K.** Finančno ministrstvo sporoča: Ker je v Zagrebu izdelana zadostna količina novčanic po 25 pr. ki se lahko izdajo v promet, je finančni minister naročil državnim blaginjam, da morajo sprejemati te novčance pri plačevanju do 25 dinarjev. Te novčance veljajo od danes na ozemlju naše države kot obvezne in zakonito priznane plačilno sredstvo.

* **Davčne knjžice**. Finančni minister je izdal naredbo, po kateri morajo davčni uradi na zahtevo posameznika izdati davčne knjžice, sprejemati nanje vplačila in jih zabeleževati v knjžico.

* **Porotno dvorano v Mariboru** so očistili pruskim in avstrijskim znakom ter jih nadomestili z našimi grbi po načrtih profesorja Čotiča.

* **Stanovanjski urad v Mariboru** nam javlja, da je predsednik zbolel in da zaradi tega v soboto in sredo ne bo sprejemov.

* **Umrli je v četrti**, ob 1. uri ponoči v Kranju, kamor so jo prepeljali, da okreva, gospa Ivanka Franchetti, soproga našega uglednega someščana, občinskega svetnika in načelnika Deželne zveze obrtnih zadrug Engelbert Franchettija. Pokojnica je bila dobra soproga in mati, priljubljena in spoštovana v vseh krogih ljubljanskega prebivalstva, ter zavedna Slovenka, ki je vseh svojih sedem otrok vzgojila v narodnem in naprednem duhu. Valed preoblebela dela v hišnem gospodarstvu ni sodelovala aktivno v javnosti, udeleževala se je pa rada vseh narodnih prireditelj. Zlasti ji je bil pri srcu mlad ženski sokolski naraščaj, katerega vodi z vso požrtvovalnostjo njena hčerka Magda. Zaljubljeni družini naše globoko sočutje. Pogreb umrle so bo vršil v petek dne 17. junija ob 3. uri popoldne iz mrtvašnice pri Sv. Krištofu.

* **Planinska veselica v Rušah**. Podravska podružnica Slovenskega planinskega društva slavi dne 15. avgusta letos 20. letnico svojega delovanja z veliko planinsko veselico v Rušah.

* **Poroka**. Poročil se je dne 14. junija dr. Ljudevit Novak, sekundarij v mariborski javni bolnici z gđ. Rožico Bajtovo, hčerko Sokolskega ravnatelja v Gorici, sedaj učiteljico v Mariboru.

* **Podporno društvo jugoslov. akademikov v Ljubljani**. Na V. rednem društvenem občenem zboru dne 14. junija je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik: Trampuš Aleksander, cand. iur.; podpredsednik: Deklova Jožef, stud. iur.; I. tajnik: Jeršič Mirko, stud. iur.; II. tajnik: Križman Andrej, stud. theol.; blaginjak: Ponebšek Božo, stud. iur.; načelnik menze: Grafenauer Zdravko, stud. tehn.; načelnik doma: Pastrovč Peter, stud. tehn.; načelnik bolniške blaginje: Poduje Boško, stud. med.; odbornik: Ile Jožef, cand. phil. Vsi dopisi, tičejoči se društva, naj se blagovolijo poslati na univerzo.

* **Predavanje prof. J. Vavpotiča «Stara Praga»**. Ciklus predavanj, katere je priredil Konsulat češkoslovske republike v Ljubljani se konča danes v petek dne 17. junija ob 20. uri v Mestnem domu z imenovanim predavanjem, katero pokaže v barvnih slikah občinstvu znano lepoto naše zlate slovanske Prage.

* **Ljubljanski Sokol** pozivlja svoje članstvo, da se udeležijo v civilni pogrebu umrle žene našega brata Engelbert Franchettija, ki se vrši dne 17. junija ob treh popoldne iz mrtvašnice pri Sv. Krištofu.

* **Sahovski klub v Ljubljani** ima odločilo svojo posebno sobo Sv. Jakoba trg, gostilna pri Lozarju. Vstop vsem članom prost, plačajo povsem neobvezna. Igra se vsak dan od 5. ure pop. dalje. Otvoritveni sestanek bo v torek dne 21. junija ob 5. uri popoldne. Gostje in kibici dobrodošli.

* **Pravoslavna služba božija v Ljubljani**. V pravoslavni vojniškoj kapeli kasarna vojvode Misića održaće se pravoslavna služba božija ovim redom: Dana 18. juna služi se «Bdenije» v 18 časova; dana 19. i 20. juna počinje služba božija u 10 časova; dana 26. juna blagodarjenje za učenike i služba božija u 9 časova. — Na Vidov-dan, dana 28. juna, počinje služba božija u 8 časova i 30 min., a parastos za Kosovsko mučenike i ostalim za oslobodjenje izgnanim borcima u 9 časova.

* **Koncert v hotelu «Tivoli» v Ljubljani** od 15. junija 1921 naprej vsak večer od 18. do 22. ure.

* **Mesne cene v Celju**. Iz Celja nam pišejo: Kljub padajoči tendenci pri cenah živine, so naši celjski mesarji prodajali govedino po 36 do 38 K, teletino pa po 28 do 40 K. Imamo pa dokaz, da so dobivali že zadnji teden teletino po 15 K za kg žive teže. Sole v sredo so bili mesarji nekoliko s cenami navzdol in prodajajo govedino sedaj po 32 — 36 K, teletino pa po 24 K. Kakor čujemo, je glavarstvo o priliki zadnjega gibanja mesarjev v Celju dalo istim prostoro, kar je povzročilo poznejše nezastikane cene in silno razburjenje prebivalstva. Skoro se zdi, da hočejo mesarji nalašč vzdrževati nezadovoljnost, ki se seveda potem izbruha proti državi. Dne 15. junija so se prodajali prvovrstni volli v Zaleu po 15 K za kg žive teže. Upamo, da bodo oblasti posegle vmes in v interesu prebivalstva regularile cene mesa.

* **Nesreča na tovornem kolodvoru v Mariboru**. V sredo dne 15. junija so delavci opekarne Dervušek v Lajtersperku na tovornem kolodvoru nakladali opako v vagona. Pri tem je padel neki voz med tračnice in so oje tako močno zadele 36letnega delavca Ferešina v trebuh, da je dobil težke notranje poškodbe in se zgrudil nezavesten na tla. Prepeljali so ga v bolnico v Mariboru.

* **Tajna prostitucija**. Zaradi tajne prostitucije je bila izročena v zapore ljubljanskega deželnega sodišča Marija Skarja doma iz celjske okolice.

* **Napad v ljubljansko bolnico** so prepeljali delavca Franceta Malnarja iz Trate pri Kočevju, ker ga je ponoči napadel z nožem Matija Šafar iz Srednje vasi in ga sunil v prsa.

* **Otroka je pustila**. Na pragu hiše posestnice Marije Žičkar v Drnovem pri Krškem je pustila 18letna Marija Pešee svojo dva točna staro dete ženskega spola. Mati se je odstranila in nezna, kam izginila. Pešee je prišla iz Zagreba.

ČIŠČENJE V VIŠNJI GORI.

Prva seja mestnega odbora. — Habsburške slike. — Višnjegorski polj najden.

Višnja gora, 14. junija.

«Slovenčev» veselje nad izžrebanjem klerikalnega župana v Višnji gori je bilo kratko, ker so klerikaleci že na prvi seji občinskega odbora dne 12. t. m. doživeli veliko sramoto. Demokratiški občinski odborniki, ki imajo v občinskem odboru večino, so zahtevali sejo, na kateri so predložili 14 predlogov, med drugim te: zahteve: vladna revizija občinskega gospodarstva, protest proti klerikalni propagandi za avtonomijo, črtanje Sušteršiča kot častnega meščana mesta Višnje gore, revizija mestnega arhiva, užitek mestne zemlje itd.

K seji je prišlo mnogo višnjegorskih meščanov, ki so z zanimanjem sledili poteku seje. Do sedaj je imel bivši klerikalni občinski odbor svoje seje v kuhinji župana. Posle občinskega tajnika je opravljala mnogokrat mati župana, ki je izdajala potrdila, ki bi bila okras za humoristično zbirko.

Ko je prišel na dnevni red predlog demokratiških odbornikov, da se pošlje udanostna izjava in pozdrav kralju Petru in regentu Aleksandru, je dr. Mauring (vpokojen župnik, ki so ga klerikaleci izvolili v občinski odbor) strahoborno, da bo stala brzojavka 400 kron in naj tega nikar ne tore. Občinski odbor je seveda vključ v temu soglasno sklenil, da se pošlje taka izjava. Da pa se prihrani stroški, se pošlje pozdrav — pismeno.

V občinski posvetovalni so še vedno visele slike cesarja Franca Jožefa in njegovega zvestega sluga dr. Sušteršiča. Klerikaleci so jih samo obrnili proti zidu, kakor da bi čakali na povrat habsburške in Sušteršičeve vlade. Demokratiški odborniki so raztrgali sliko dr. Sušteršiča in povzročili tudi uničenje slike Franca Jožefa.

Pri predlogu za črtanje Sušteršiča kot častnega meščana Višnje gore so klerikaleci skušali doseči vsaj, da bi se to ne objavilo v časopisu. Toda večina, ki je v rokah demokratov, je to sprejela.

Pri predlogu demokratiških odbornikov, da se revidira mestni arhiv, v katerem je mnogo predmetov velike vrednosti, se je na veliko začudenje odbora in občinstva odkrilo, da ima dr. Mauring občni ukračenega dragocenega polža. Dr. Mauring je izjavil, da ima res to dragocenost «shranjenos», a samo zaradi tega, da ne bi bila še enkrat ukradena; objubil je v priči odbora in občinstva, da bo dragocenost vrnil. (Vrednost polža se ceni na 60.000 kron).

Pri razpravi o občinskih zemljiščih, ki jih je oddal bivši klerikalni občinski odbor na čuden način, ki je za občino škodljiv in pri predlogu za razpust Usnjarske zadruge, ki ima več članov, ter pri predlogu glede občinskega tajnika, nočnega čuvalja, izkoriščanja peska po občini in vsch nadaljnjih predlogih so klerikaleci, razven župana, nšli od seje. Demokratiški odborniki so vsled tega dali na zapisnik vse predložene predloge in zahtevali novo javno sejo, na kateri bodo sprejeti ti predlogi, kajti klerikalcem ne bo odhod od seje nič pomagal.

Višnjegorčani so pozdravili z veseljem delo novih demokratiških občinskih odbornikov, ki v sejah ne kimaajo, marveč so pokazali zanimanje za mestne potrebe in razumevanje za odgovornost dela v občinskem odboru.

VEČJA OD NASILJA SOVRAŽNIKA, BODI NAŠA POŽRTVOVALNOST ZA TRPEČE BRATE!

Gospodarstvo

ODVISNOST SLOVENSKE INDUSTRIJE OD OSTALIH POKRAJIN NAŠE VLADE.

Veliki mlini v Sloveniji po večini počivajo. Konzumi moke se je jako zožil, ker vsakdo upa na nižje cene po žetvi in zaradi tega črpa na še obstoječih zalozah. Pa tudi ako bi si slovenski konzumenti nabavljali normalno količino moke, bi morali naši mlini deloma stati, ako ne bi imeli drugih odjemalcev. Slovenski mlini zmlejejo vsaj dvakrat več moke, kakor jo Slovenija porabi. Odvisni so v dvojnem pogledu, prvi od Vojvodine in Srema glede žita in drugi od izvoza glede prodaje.

Pred približno štirimi meseci so se nahajali naši mlini v boljšem položaju. Izvažali so moko na sever in na zapad. Meseca aprila t. l. pa je vlada z ozirom na pretečo sušo prepovedala izvoz moke, tako da niso znali mlini, kam s svojo zalogo. Meseca maja je bila prepoved odstranjena; med tem časom pa je prišlo iz Amerike kakor tudi iz daljnega Vzhoda v Trst obilo moke po nižji ceni, kakor je pri nas in mi nismo mogli konkurirati z inozemskim blagom. Gotovo je, da je ta prepoved izvoza neugodno vplivala na našo valuto, ker se je bilanca naše zunanje trgovine poslabšala.

Iz dejstva, da morajo slovenski mlini počivati, ker ne morejo konkurirati z inozemstvom, pa posnemamo tudi, da je gospodarska usoda Slovenije tesno odvisna od ostalih pokrajin naše države. Ako nam bi hotel Banat dati pšenico po nižji ceni, bi naši mlini takoj spravili vsa kolesa v tek in na ta način povzdignili naše gospodarstvo. Banat torej žene in ustavi mlinska kolesa v Sloveniji.

Slovenija je industrijska pokrajina. Potrebuje živež in sirovine ter potrebuje odjemalcev. Bogati kraji na vzhodu naše države nam nudijo dovolj živeža, momentano sicer po visokih cenah, ali kmalu pride čas, ko bo tudi voivodinski kmet prodajal pšenico in masl po zmernih meščanskih cenah.

Kar se tiče sirovin, je velik del naše industrije odvisen od ostalih pokrajin naše države. Mlinska, usnjarska, volnena in nekatere druge industrije imajo bogate nmožine sirovin na jugu in na zapadu naše države. Tudi glede železnice industrije je bo kmalu čas, ko bodo naša velika železna podjetja dobivala sirovine iz bogatih bosanskih rudnikov. Ako bi bila Slovenija odrezana od teh krajev, ali ako bi posamezne pokrajine same določevale pogoje, pod katerimi se sme producirati, uvažati in izvažati, potem bi postala Slovenija odvisna od milosti in nemilosti teh pokrajin. Federativni ustroj naše države bi odrezal našo obrt in industrijo od sirovin.

Se bolj odvisna je Slovenija od ostalih pokrajin glede odjemalcev. Prvi dve leti po vojni so se bojevali konzumenti za blago in producenti so delali ogromne dobičke. Ti časi pa spadajo hvala Bogu v preteklost in vsak dan postaja bolj jasno, da se mora producent boriti za odjemalce. Slovenija kot industrijska dežela je bila v prvih dveh letih po vojni v prijetnem položaju, da so prihajali Srbi in Hrvati k nam kupovat blago. Sedaj pa že morajo obrtniki in industrijanci posiljati svoje potovalce po vsi državi in le s težavo si priborijo odjemalce. Ta razvoj bo še dalje seje pot.

Ako bomo imeli Slovenci prosto gospodarsko pot po vsi državi, tako da nas ne bo mogla nobena pokrajina v državi v gospodarskem razvoju ovirati, niti z gospodarskimi niti z administrativnimi ukrepi, je dana možnost, da si bomo kot industrijsko najbolj razvita dežela ohranili svoj položaj kakor ga imamo danes in da se bosta naša obrt in industrija vzporedno z razvojem vse države razvijali. Ako pa bo smela vsaka pokrajina za sebe sklepati zakone, bodisi na gospodarskem, bodisi na administrativnem polju, je neizbežno, da bo vsaka pokrajina v svojem egoizmu skušala spraviti k življenju lastno industrijo in da bo administrativnim potom otežila prodajo slovenskih industrijskih in obrtniških produktov. Razdelitev države v pokrajine na federativni podlagi, kakor predlagajo klerikaleci, bi pomenila smrt za našega obrtnika, industrijskega delavca in podjetnika. Kajti, dobro si moramo zapomniti, da ne le mlinska kolesa, ampak skoro vsa slovenska obrt in industrija zavisi od Sirmega vzhoda in juga naše države.

— **Izplačevanje premij za kronske bone**. Gospod finančni minister je z odločbo z dne 5. junija 1921 odredil: 1.) V bodoče naj se izplačujejo premije za kronske bone, vplačane v času od od 15. maja do 15. junija 1919, samo na podlagi spiskov, ki jih je prejela generalna direkcija državnih dolgov od bank, ki so posredovale podpisovanje kronskih bonov, in če so boni v spiskih označeni kot boni s pravico d premij. 2.) Naknadno naj se izplačujejo premije za vse bone, ki so bili že izplačani brez premije, če imetniki dokažejo, da so bili boni vplačani v času od 15. maja do 15. junija 1919. Izplačilo po točki 2 naj se izvrši samo po nalogu generalne direkcije državnih dolgov.

— **Trošarina na naravne mineralne vode**. Včeraj smo poročali, da je finančno-ekonomski komite sprejel novo trošarinsko uredbi, ki kninja trošarino na kile vode in soda-vode, od vina pa se bo plačevalo trošarino po 1 K od litra, oziroma od zaprtih steklenic, ki vsebujejo največ tritetr litra po 1 K 60 v. S tem je vlada mineralni industriji vsaj deloma odpomogla iz težkega položaja. Trošarina na naravne mineralne vode,

ki je iznosila 80 vinarjev od litra, se presegala za 10 odstotkov njeno vrednost. (14desetinska litera steklenica mineralne vode stane producenta okrog 1 K, seveda brez steklenice). Trošarina je bila za 150 odstotkov večja od one na vino, navzile temu pa ni krila niti izdatkov, ki jih je imela država pri pobiranju tega davka. — V Beograd poslanim delegatom se je posrečilo doseči znižanje tarifnih postavk za mineralne vode, ki kot predmet male vrednosti ne prenesajo velikih transportnih stroškov. Ravnateljstvo južne železnice v Ljubljani pa se tozadevni odredbi ministrstva sabaščarja ne pokorava in u temeljuje svoje postopanje, da k dotični anketi ni bilo niti vabljeni. Poleg železniških tarif tlačil industrijo mineralnih vod uvozna carina na steklenice. Kakor poročajo, nameravajo v Beogradu carino na steklenice še povisati. Povisjanje pa bi imelo neizbežno posledico povisjanja cen mineralne vode v naši državi. Industrija mineralnih vod upa, da bo vlada tudi tarifo in carinsko vprašanje ugodno rešila, kakor se je to zgodilo s trošarino in pomoglo do pospešenega izvoza in znižanja cen mineralne vode v lastni državi.

— **Razstava poljedelskih zadrug v Negotinu**. V pravoslavni binkošti prirediti poljedelska zadruga v Negotinu razstavo orodja in strojev najnovejših tipov. Zanimivi na razstavi bodo zlasti žitni mlini najnovejšega sistema.

— **Razstava vajeniških izdelkov v Celju**. Na sestanku celjskih obrtnikov in obrtniških vajencev dne 12. junija se je na inicijativo g. Mihoša Hohnjeva sklenilo prirediti dne 20. junija poskusno razstavo vseh vajeniških izdelkov, ki so namenjeni za razstavo Hrvatskega liadiše v Zagrebu dne 3. julija.

— **Cene na mariborskem trgu**: Volovsko meso 28 do 30 K po kvaliteti, govedina 24 K, teletina 18 do 23 K, svinjina (prvovrstna) 32 K, sveža članina 42 do 48 K, prekajena 52 do 72, oven komad 150 do 280 K, kozlič 80 do 100, pišance 30 do 40 K, kokoš 60 do 80, gos 120 do 160 K, raca 60 K, surovo maslo 64 do 80 K, mleko (liter) 5 do 6, jajce (komad) 1 do 2 K, moka št. 0 17, kaša 10, krompir zgodnji 14 do 16 K, kumarec 6 do 20 K, grah luščen 16 do 20.

— **Podatki gozdne statistike v Sloveniji**. K temu našemu včerajšnjemu članku je treba pripomniti, da je v predzadnjem odstavku netočna, da mali gozdni posestniki ne vpoštevajo vztrajnega gospodarstva, temveč je nasprotno res. Le za posameznike velja to, vsled česar v teh gozdovih večinoma ni niti normalne zaloge lesa več. Pogrešek je bil že v «Jugoslovanski sumi», iz katere smo članek posneli in tudi navedli vir.

Borza 16. junija

Dunaj, devize: Zagreb 455 — 459,50 Beograd 1818 — 1838, Berlin 974 — 977, Budimpešta 262 — 266, Bukarešta 1020 — 1030, London 2542,50 — 2562,50, Milan 2435 — 2455, Newyork 673 — 677, Pariz 5230 — 5270, Praga 931 — 931, Sofija 712 — 722, Varšava 48,25 — 50,25 Zürich 11375 — 11425. Valute: dolarji 668 — 672, marke 972 — 978, funti 2532,50 — 2552,50, francoski franki 5400 — 5440, lire 3590 — 3540, dinarji 1813 — 1833, poljske marke 49 — 50, leji 1013,50 — 1023,50, švicarski franki 11325 — 11375, češkoslovske krome 930,90 — 936,90, ogrske krome 264 — 267.

Zagreb, devize: Berlin 212 — 212,75, Italija 743 — 744, London 544 — 546, Newyork kabel 0 — 145,75, ček 142 — 145, Pariz 1170 — 1175, Praga 202,75 — 203, Svica 2430 — 2444, Dunaj 21,75 — 21,80, Bukarešta 57,75 — 58,25. Valute: dolarji 141,50 — 142, carski rublji 0 — 38, francoski franki 0 — 1150, napoleonor 458 — 463, nemške marke 216 — 221,50, rum. leji 220 — 0, italijanske lire 730 — 0, švicarski franki 2400.

Praga, devize: Berlin 104 — 105,50, Zürich 1218,50 — 1221,50, Milan 360 — 371, Pariz 586,50 — 589,50, London 274 — 276, Newyork 71,75 — 72,75, Beograd 198,25 — 199,75, Bukarešta 109,75 — 111,75, Sofija 77,25 — 78,25, Dunaj 10,40 — 11,20, Varšava 5,30 — 5,90, Zagreb 49,10 — 49,90, Budimpešta 27,90 — 28,70. Valute: marke 104 — 105,50, švicarski franki 1213,50 — 1216,50, lire 316 — 318, francoski franki 583,50 — 586,50, funti 272 — 274, dolarji 71,25 — 72,25, dinarji 197,25 — 198,75, leji 107,50 — 107,50, levi 73,75 — 74,75, avstrijske krome 10,40 — 11,20, poljske marke 5,90 — 5,90.

Zürich, devize: Berlin 8,50, Newyork 592, London 22,30, Pariz 47,90, Milan 30,10, Praga 8,25, Budimpešta 2,35, Zagreb 4, Bukarešta 9, Varšava 0,50, Dunaj 1,25, avstrijska žig, krome 0,90.

Vremensko poročilo

Ljubljana 306 m nad morjem

Dan	Čas opazovanja	Temperatura zraka	Temperatura vode	Temperatura tla	Vetrovi	Nebo	Relativna vlažnost
16. junij	7. uri 14. uri 21. uri	736-4 736-5 739-0	12-0 22-2 16-2	braz vetra sl. vrst.	v. obl. več jasn.	0-0	60

Srednja včernajšnja temperatura 16,8, normalna 17-9
Vremenska napoved: lepo, vroče vreme
Sončne udarce ob 4-06 zahaja ob 19-56

Lastnik in izdajatelj
Konzorcij «Jutra»
Odgovorni urednik Mit. E. Jelenc.

Blagajna velikega vojvode

Roman.

Poslovenil P. J. o.

To je Luisu še bolj ugajalo.

«Señor!» je rekel zadovoljno, «jaz nisem neumen, to vem, zato tudi nočem tajiti, da sem že večkrat mislil ravno tako, kot mislite sedaj vi. Toda recite mi, señor, kaj mi je storiti?»

«Ako ste s svojimi nazori osamljeni,» je rekel Bekker in resno opazoval mladega moža, «potem je pač težko začeti nekaj resnega. Ali morate imati prijateljev, znancev, somišljenikov? Kaj? Ako vas je več, ki mislite enako, potem nikakor ne razumem, zakaj ste tako malodušni, zakaj obupujete?»

«Seveda jih imam in to veliko, ki mislijo isto kot jaz. Verujte mi, koliko načrtov smo že naredili, koliko programov smo že napisali, da bi izboljšali žalostno stanje svoje domovine. Lahko mi zaupate, da naše delo ni tako neumno in naivno, da naši programi niso otroški. Toda zapreke, ki so se nam stavile povsod na poti, so bile tako velike, da nismo mogli preko njih na izvršitev svojih načrtov. Mi imamo dovolj energije in poguma, složni smo in pridni. Toda proti nam je narod, boril se moramo z neumi-»

nosijo in zaostajajo maso. Vidite ta dva pojma sta naša največja sovražnika, zapreke, ki jih ne moremo premagati. Samo dve sredstvi poznam, ki bi jih s njimi mogli premagati: moč ali denar! Ako ima človek denar, potem pač ni nobena tmetnost, da pride tudi do moči. Toda kdo ima na Minorki denarja? Nikdo, niti naš veliki vojvoda, akoravno nam nalaga tako velike davke.

Gospod Bekker je zakašljal in počasi odgovoril:

«Vedno bolj in bolj me zanimate, señor Hernandez! Vi ste prvi simpatičen in resen človek, ki sem ga spoznal na otoku. Za svojo mladost ste jako pametni, povdarjam jako pametni! Jako me veseli, señor Hernandez, ko čujem, da s svojimi nazori niste osamljeni. Moč in denar, pravite, da res je, to je popolnoma res. Toda, ali potrebujete toliko denarja, da bi mogli izvršiti svoje načrte? Jaz...»

Tu ga je pa Luis na enkrat prekinil. Beseda denar, ki jo je s povdarkom parkrat izrekel gospod Bekker spomnila ga je ideala in cilja svojega življenja — bogastva, a obenem prebudila v njem malo opreznosti in preudarnosti. Kar je povedal danes gospodu Bekkerju, je pripovedoval že mnogim inozemcem, ki se je z njimi pogovarjal o žalostnem stanju svoje domovine, toda ta gospod Bekker je tako čuden, njegove besede, njegovo obnašanje tako

skrivnostno — veliki vojvoda je vladal sicer jako liberalno, toda nikakor ni dovoljeval, da bi se bavili njegovi podložniki s političnimi vprašanji.

«Señor,» je rekel dostojanstveno, «mogoče sem se slabo izrazil... mi nimamo načrtov, ki bi jih mogli ali hoteli uresničiti. Razpravljali smo le tako splošno, ako je sploh mogoče rešiti Minorko. V teh svojih debatah smo pa prišli vedno do enega in istega zaključka: za uresničenje svojih načrtov potrebujemo denarja, ogromno množino denarja.

Opazoval je dolgo časa gospoda Bekkerja s pogledom, ki je jasno govoril: Mene ne speljete na led. Na vsak način hočete nekaj od mene, kaj, to bomo videli! Kdo ste, ako ste špijon, tedaj se molite, ako mislite, da me ujamete, ako pa hočete kaj drugega, potem ni izključeno, da bi se mogli pogoditi.

Gospod Bekker je vzdržal par trenutkov njegov pogled, potem je pa rekel:

«Gotovo, señor! Tako v splošnem to sem tudi jaz mislil. Tudi midva govoriva samo splošno, kako bi se moglo Minorki pomagati. Vi mislite, da je to mogoče storiti samo z denarjem! No — in ako bi dobili dovolj denarja, kaj nameravate začeti?»

Kakor slučajno je siegnil roko in se igral s čekovno knjižico, bil je pa malo neroden, da je zadel ob kup denarja, ki je zazvenel v lepem zven-

ku. Skozi požrptre hrepalnice je opazoval Luisa. Mladi Minorčan pa je obrnil glavo, da bi zakril pred pogledi skrivnostnega tujca borbo, ki se je odigrala v njegovi duši med pohlepnostjo in previdnostjo. Slednjič sta se srečala njih pogleda in njegov počen obraz se je zasmeyal, ko je rekel:

Moj stari oče pravi vedno: odkritosrčnost je najlepša lastnost človeka. Jaz ne morem verjeti, da ste vi špijon... pa tudi ako ste, bi si znal že pomagati a vedno mi je še na razpolago kriva prisega, a v skrajnem slučaju beg. Vprašate me, kaj bi storili, da imamo na razpolago dosti denarja. Moj odgovor je: vse! Nezadovoljnost je vsak dan večja... treba bi jo bilo le izkoristiti in to v pravem trenutku. Zakaj me sprašujete to? Ali ste mogoče pripravljeni, da nam pomagate z denarjem?

Sedaj je pa gospod Bekker povesil sramežljivo svoje oči. Frontalni in skoro nepričakovani napad mladega Minorčana ga je presenetil. V prvem trenutku ni vedel, kaj naj odgovori na njegovo jasno in odkrito vprašanje. Luis je pa nadaljeval po popolnoma mirno, niti časa mu ni hotel pustiti, da bi premislil svoj odgovor.

«Nikar se ne ženirajte, señor! Jaz nisem tako neumen, da vas ne bi razumel! Povejte mi naravnost, kaj pravzaprav hočete!

Tedaj se je pa gospod Bekker pre-

dramil, zdelo se mu je, da je njegove preteklosti nedostojno plesati kot mačka okoli vrele kaše. Poslužil se je svojih starih izkušenih metod, enostavnosti in brutalnosti ter odgovoril:

«Prav imate señor. Vaš oče ima popolnoma prav. Odkritosrčnost je res najlepša čednost. Tako bi vam mogel na primer reči, da hočem storiti vse — in to tudi hočem — da pomagam vaš: domovini iz neugodnega položaja; toda povem vam naravnost, da hočem to samo zato, ker bi bilo to v mojo korist. Imam namreč pripravljen načrt, ki bi predramil vaš zaspani narod, ki bi mu dal možnosti, da pride do dela in do denarja. Toda danes je položaj tak, da nimam nobenega upanja, da bi prodrl s svojim načrtom. Neumna in blazna oblika vašega državnega ustroja je glavni in edini vzrok vaše nesreče. Ako bi hoteli vi in vaši prijatelji preurediti to stvar, tedaj ni izključeno, da bi vam dal na razpolago potrebna denarna sredstva. Kaj pravite vi na to? Ali ste kaj pomislili na to? Ali se čutite sposobnega za tak način borbe?»

Luis ga je motril resno in zamišljeno.

«Señor, je odgovoril, «ako se bi nam posrečilo, da dosežemo to, kar hočete in predlagate vi, kakšno korist bi imeli od tega mi?»

(Dalje prihodnjič.)

Izgubile so se damske sive svilene rokavice v sredo večer na poti Marijin trg-Wolfova ulica. Pošten esjitelj se prosi, da jih odda v upravnštru «Jutra». 982

Furnir (žagan). Tovarna furnirja, žaga in trgovina z lesom, Podrečje, p. Domžale. 768 20-12

Mlad, dobro sititiran gospod išče proti najboljšemu plačilu

Ilepo mesečno sobo s posebnim vhomom in po možnosti v centru mesta. Prijazne poudbe pod «Trajno» na upravo «Jutra». 979 5-2

Radi odpotovanja se proda

pisalni stroj „Royal Standard“ iz ceno 2000 din. Stroj je kakor nov in z vidno pisavo. Naslov poti Anončni zavod Drago Beseljak & drug, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 5. 984

Kuharica in sobarica

ki želita ostati več let v eni službi, se iščeta

za hno obitelji v večjem mestu Hrvatsko. 985 3-1

Poudbe naj se pošiljajo na naslov Em. Ehenspangerja sin, Bjelovar.

Oblastveno koncesionirani informacijski zavod

Drago Beseljak

Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 5

Iskavlja vse kreditne in privatne informacije v tu- in inozemstvu. Vabonementu ter posamezno, cene zmerni. 191 9

Uradnika (co)

za knjigovodstvo in praktikanta

sprejmejo Strojne tovarne in livarne, d. d. v Ljubljani. 977 2-2

Čevlji

vseh vrst, modni, ženski in otroški, se dobe po najnižjih dnevnih cenah pri znani trdki ALEXANDER OSLAT, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 23. Razpisujejo se po poročilu po vsem kraljestvu. 661 26-11

Amerikansko strojno

olje

Olja, lahka, za vrečana; olje za transmisije; olje, strojno za poljedelske stroje; olje, strojno za tekoče stroje; olje za avtomobile, lahko; olje „ „ izredno težko; olje za cilindre; olje proti prahu. 57 104-85

Glavna zaloga:

Medić, Rakovc & Zankl, d. z. o. z. prej A. Zankl novi sinovi.

St. 12.918. rel. X.

Razglas.

V zmislu § 37. občinskega reda za glavno mesto Ljubljano razglašajo podpisani mestni magistrat, da so

proračuni mestne občine

za čas od 1. julija 1921. do 30. junija 1922., in sicer:

- mestnega zaklada,
- ubožnega zaklada,
- zaklada meščanske imovine,
- mestne pehotne vojašnice,
- mestne klavnice,
- mestnega vodovoda,
- amortizacijskega zaklada mestnega loterijskega posojila,
- mestne elektrarne,
- mestne plinarne,
- mestnega pogrebnege zavoda,
- mestne zastavljalnice,
- mestne priprege in
- mestne trošarine in ustanovnega zaklada.

dogotovljeni ter občanom v dobi od 17. do 30. junija 1921. v prostorih mestnega knjigovodstva na vpogled.

O pravočasno vloženi ugovori bo razsojal občinski svet.

Mestni magistrat ljubljanski

dne 14. junija 1921.

Naročajte in širite sledeče

leposlovne knjige:

- D. Fajgelj: Tik za fronto. Broš. 36 K, vez. 45 K, poštnina K 2-80.
- A. Novčan: Veleja. Broš. 28 K, vez. 36 K, poštnina 2 K.
- Anatole France-Deboljak: Pluvinski otok. Roman. Cena broš. 42 K, po pošti pripor. 2 K 40 v več.
- Dostojevskij-Levstik: Beel. Roman v IV. delih. Broš. 42 K, vez. 54 K, po pošti broš. K 8-— vez. K 30-— vez.
- Goncourt-Fastuškin: Dekle Milka. Roman. Broš. 15 K, vez. 21 K, po pošti broš. K 2-— vez. K 2-50 vez.
- Cervantes-Sorli: Tri novele. Broš. 10 K, vez. 16 K, po pošti broš. K 2-— vez. K 2-50 vez.
- Shakespeare-Zupančič: Sen kresne noči. Broš. 22 K, vez. 28 K, po pošti broš. K 2-— vez. K 2-50 vez.
- Macbeth. Broš. 32 K, vez. 40 K, poštnina 2 K.
- Ante Debeljak: Solnce in senec. Broš. 10 K, vez. 15 K, po pošti broš. K 2-— vez. K 2-50 vez.
- Stritarjeva antologija. Uredil dr. Iv. Prijatelj. Broš. 18 K, vez. K 26-—, po pošti broš. 3-40 vez. K 4-— vez.
- Josipa Jurčiča zbrani spisi. Druga izdaja. Uredil dr. Ivan Prijatelj. I. zvez. broš. 22 K, po pošti 5 K vez. II. zvez. broš. 22 K, po pošti 4 K 60 v več.

Knjige se naročajo pri založništvu: Tiskovna zadruga v Ljubljani, Sodna ulica 6. 65 54

Išče se mesečna soba

s posebnim vhomom, eventualno z oskrbo, za 1. avgust. Poudbe na poštni predal 53

Dvojno čiščeno češko posteljno perje in puh

C. J. HAMANN

Mestni trg 8.

900 15

!! Kupujte nove knjige !!

Tiskovne zadruge:

- D. Fajgel, Tik za fronto. Zbirka črtic, ki popisujejo dogodke v Gorici po izbruhu vojne med Italijo in Avstrijo 1915. Broš. 36 K, po pošti 2-80 K vez.
- A. Novčan, Veleja. Drama. Broš. 28 K, vez. 36 K, po pošti K 2-— vez. Shakespeare-Zupančič, Macbeth. Broš. 32 K, vez. 40 K, po pošti K 2-80 vez.
- Ilka Waschtetova, Pravljice. Z večbarvnimi slikami. Vez. 40 K, po pošti K 2-— vez.
- Fr. Veber, Uvod v filozofijo. Pota in cilji, 3. — 4. zvezek. Cena 72 K, po pošti 3-40 K vez.

Knjige se naročajo pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ul. 6.

„JADRAN“

d. z. o. z.

21 104-14

Ljubljana, Dunajska cesta št. 9

ima v skladišču in oddaja po najnižjih cenah:

Pšenično moko prvovrstno hanaško, koruzo, oves, pšenične otrobe, pšenično moko za krmo, proseno kašo, ješprenj, sladkor beli suhi kristal, češki v kockah, kavo, olje najčisteje namizno, riž, južno sadje vseh vrst, čaj Ceylon, dišave vseh vrst, slive bosanske, zračno sušene, čebulo makovsko, orehe bosanske, petrolej salonski, belo čiščen, bencin v zabojih, sveče, sol morsko in nemško belo, testenine vseh vrst, kolinsko kavo in praženo ječmenovo kavo, kolomaz jamčeno oljnat izdelek v zabojčkih in škatlicah vseh velikosti, mlo pralno, kristalno sodo, portland cement, čevlje moške, deške in ženske, trpažno ročno delo v vseh številkah, ter različno drugo blago. Oddaja se le v večjih množinah. Točna postrežba.

Brez vrtnega poslovanja obvestila.

V globoki žalosti javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom pretužno vest, da je naš predobri oče, oziar stari oče, brat in tast, gospod

Franc Majzelj

posestnik v Beli cerkvi na Dolenjskem

danes jutraj v 64. letu starosti nenadoma umrl. Pogreb dragoga rajnega se vrši v petek, dne 17. t. m. ob 11. uri dopoldne v Beli cerkvi.

Priporočamo ga v blag spomin!

V Beli cerkvi, dne 15. junija 1921.

Antonija Lapajne,
Franja Zwitter,
Josipina Keršič,

hčere

v imenu vseh sorodnikov.

Brez posebnega obvestila.

Pretužnega sra naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom, da je naša iskrenoljubljena soproga, mati, sestra, svakinja in teta, gospa

Ivanka Franchetti, roj. Urbančič

danes, v četrtek, dne 16. junija ob eni ponoči v Kranju boguvdano in mirno preminula.

Pogreb nepozabne nam drage pokojnice se bo vršil v Ljubljani dne 17. junija ob 3. uri popoldne iz mrtvašnice pri sv. Krištofu na pokopališču k Sv. Križu.

Ohranite ji blag spomin!

Ljubljana-Kranj, dne 16. junija 1921.

990

Engelbert Franchetti

soprog.

Silva, Magda

hčerki.

VIII, Zdenko, Ivo, Vladimir in Vinko

sinovi.

Franjo Urbančič

brat.

Magda Rant, roj. Franchetti

svakinja.

Fran in Vinko Sirk

nečaka.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.